І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 82. JERSEY CITY and NEW YORK, СЕРЕДА, 2-го ТРАВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 2, 1962 No. 82. VOL. LXIX.

УРЯД НЕ БАЖАЄ КОНТРОЛІ ЦІН — ЗАПЕВНЯЄ ПРЕЗИДЕНТ

Вашингтон. — Президент Кеннеді, промовляючи на зборах найбільшої крайової організації бизнесменів Торговельної Палати ЗДА, заявив, що його уряд не змагає до того, щоб контролювати ціни на товари. Він сказав, що сподівається, що остання справа з цінами на сталь буде зворотним пунктом у відношенні між урядом і промислом, а це тому, що обидві сторони зрозуміють один одного і будуть дбати про спільне добро країни. У своїй промові Президент старався злагіднити те невдоволення, яке виникло серед всіх промисловців і бізнесменів у зв'язку із сталевою аферою. Кеннеді твердив, що ціллю його уряду є створити такий економічний клімат, в якому було б зрозуміння спільної відповідальности між підприємцями і робітництвом, і була б свідомість того, що треба конкурувати на світових ринках і на внутрішньому ринку так, щоб ціни були стабільні, і щоб уряд не мусів вмішуватися до цієї справи. Кеннеді заявив, що економічна програма уряду вимагає зменшити число безробітних, але це може зробити промисл, а не уряд. Уряд може тільки співпрацювати в цій ділянці з промислом, бо може зменшити податки від інвестицій в промислові підприємства і може запропонувати ще й інші закони в цій ділянці, але в дійсності бизнесмени можуть виконати цю програму зросту економіки. Президент старався спростувати переконання бизнесменів про те, що уряд натискає тільки на промисл, щоб не збільшував цін на товари, але не робить натиску на робітничі організації, щоб робітники не добивалися більших заробітків. Кеннеді твердив, що уряд на випадок потреби скористає з закону Тефта - Гартлі для судової заборони страйків та заявився проти домагання робітників зменшувати число годин праці в тижні. Кеннеді сказав: „Ми хочемо добробуту, а у вільній економіці немає добробуту без прибутків підприємців".

Голова Торговельної Палати ЗДА Ричард Ваґнер у промові, виголошеній після Президента, остерігав проти того, щоб уряд ЗДА не збільшував федеральних видатків і не спричиняв великого бюджетового дефіциту. На думку Ваґнера, нафтового промисловця з Шикаґо, щораз то більше влади концентрується в Білому Домі в останніх десятиліттях. Він закликав бизнесменів, щоб знайшли спосіб припинити ріст сили робітничих організацій, бо це є однією з причин інфляції. Він гостро виступав проти фінансової політики „податки і податки, видатки і видатки". Ваґнер казав, що численні люди в цій країні думають, що інфляція виникає внаслідок зросту цін на товари, а в дійсності її спричиняють постійні домагання робітників щораз то вищих заробітних платень. Промовляли ще й інші представники бизнесу, які виявляли невдоволення з промови Президента, який гостро виступив проти збільшення ціни на сталь, але не натискає на робітничі спілки, щоб вони не домагалися більших заробітків. Промову Ваґнера переривали оплесками кілька разів, а промову Президента тільки раз, і то тоді, коли він сказав, що уряд ЗДА є учасником великої частини прибутків бизнесменів.

Летунство вишколює партизанів до боротьби проти комуністів

Вашингтон. — Летунство повідомило, що воно організує окремий вишкільний центр на летунській базі Еґлін на Флориді, де мають вишколювати летунських фахівців до боротьби в партизанській війні. Департамент оборони виявив, що летунські з'єднання з того центру вже відограли важливу ролю в боротьбі проти комуністів в партизанці в Південному В'єтнамі. Американські летуни працюють в Південному В'єтнамі в операційній організації, що називається „Джанґел Джім", яка співпрацює з урядом Південного В'єтнаму. Американські летуни діють не тільки в ділянці пропаґанди і розвідки, але також і в ділянці бойових акцій, головним чином за допомогою гелікоптерів. Шеф штабу летунства генерал ЛеМей в промові в Лос Анджелесі заявив, що новий спосіб ведення партизанки вимагає всіх родів зброї, і тому й летунство мусить брати участь в такій війні.

Юнак-українець згинув трагічно під колесами вантажного авта в Ню Йорку

Ню Йорк. — У Великодній Понеділок, 30-го квітня ц. р. тут на Третій Евню біля 14-ої вулиці згинув трагічно під колесами вантажного автомобіля надійний український юнак, 12-літній Роман Більчинський, син Антона і Ніни з Корчинських Більчинських, які чотири роки тому, в 1958-му році приїхали до Америки з Австралії, де 22-го листопада 1949-го року й народився покійний Роман. Він був учнем 6-ої кляси української парафіяльної школи св. Юра та пластуном новаком. Переходячи вулицю, він попав під колеса вантажного автомобіля компанії Пілзнера, яким керував 23-літній Джан Біллард. Поліція веде слідство. Тіло покійного юнака Романа лежить в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вулиці, де в середу о год. 8-ій ввечері буде відправлений Парастас з панахидою. Похорон відбудеться в четвер, 3-го травня, о год. 9:30 з похоронного заведення до церкви св. Юра і опісля на цвинтар Оливна Гора.

В АМЕРИЦІ

● **Державний секретар** Дін Раск, промовляючи в Школі Заавансованих Міжнародних Студій в університеті Джана Гопкінса, заявив, що СССР не зможе здійснити обіцянок Нікіти Хрущова та перегнати американську продукцію вже в 1970-му році. ЗДА і вільний світ до 1970 року збільшать свою продукцію на дол. 500 більйонів, а комуністичний бльок тільки на дол. 300 більйонів. ЗДА мусять втримувати такі могутні сили, щоб комуністи не мали відваги їх заатакувати.

● **Довга погода** не дозволяє згасити менші пожежі в лісах в нюйоркському стейті та в сусідніх стейтах, які спричиняють великі шкоди. Горять ліси і в інших східніх стейтах, пожежні сторожі з трудом гасять ці пожежі, які швидко поширюються, бо суха трава та дерева й корчі. Але в неділю випав дощ, і ситуація поліпшилася.

● **Операційний директор** першого американського лету довкола Землі Волтер Вілліямс повідомляє, що найближчий лет астронавта довкола Землі відбудеться в травні ц. р., і що новим астронавтом буде підкомандор Скотт Карпентер. Це буде триразовий лет довкола Землі, такий самий, як відбув 20-го лютого підполковник Джан Г. Гленн.

● **Департамент оборони** плянує збільшити платню тим військовикам, які служать як фахівці при збройних силах. Окрема комісія вивчає цю справу і має в жовтні предложити відповідні внески. Збільшена платня має заохочувати вояків і старшин залишатися при збройних силах на ціле життя.

УКРАЇНЦІ ВРОЧИСТО ВІДЗНАЧИЛИ СВЯТА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ

Минулої неділі, 29-го квітня, та в понеділок, 30-го квітня, всі українські православні та частина українських католицьких парафій врочисто відзначали свята Воскресення Христового. Частина українських католицьких парафій в Америці вже відзначає церковні свята за новим календарем. До тих парафій, що відзначають свята за старим стилем належить також парафія св. Юра в Ню Йорку. Церква св. Юра на всіх Богослуженнях на Великдень була по береги заповнена вірними. Про масову участь в Богослуженнях повідомляють також з інших громад і парафій. З нагоди Великодня всі українські часописи в ЗДА, Канаді та інших країн видали спеціяльні великодні видання, друкуючи великодні архипастирські послання наших католицьких і православних Владик, як також відповідний святочний матеріял, включно із взаємними святочними побажаннями багатьох громадян та інституцій і підприємств. Великодневі були присвячені також поодинокі українські радіопрограми, а на програмі п. Петра Мельника в Ню Джерзі виступав особисто посадник Нюарку Ліо Карлін, вітаючи українців українським „Христос Воскрес!" Не могли в тому дні святкувати Великодня наші брати і сестри на Україні, бо окупант спеціяльним „указом" визначив Великдень як робочий день, перенісши день відпочинку, що припадає звичайно на неділю, на понеділок.

Впливи на пам'ятник Шевченкові по кінець березня 207,000 долярів

Ню Йорк. — З Крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові повідомляють, що по кінець березня ц. р. переслано до Комітету всіх разом $207.977.52, зібраних на фонд будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Ця сума не становить ще всіх зібраних досі фондів, бо ряд громад і місцевих Комітетів Пам'ятника Т. Шевченкові ще не переслали всіх зібраних грошей до централі. Впродовж місяця лютого і березня зібрано на ту ціль $22.751.17, при чому 1567 осіб склали $15.608.59 а решту склали товариства і організації та зібрано з нагоди різних імпрез. Комітет інформує, що здає до друку другий список жертводавців на пам'ятник Шевченкові та закликає всі громади і місцеві Комітети Пам'ятника Шевченкові, що існують у 217 громадах, щоб приспішили як свою збіркову акцію, так і пересилку зібраних фондів до централі. Це тим більше, що тепер, після вибору відповідної площі під будову пам'ятника у Вашингтоні, як і одержання ряду проєктів пам'ятника, що вкоротці будуть розглянені кваліфікованим жюрі, поважно актуалізується і справа самої будови пам'ятника для увіковічнення пам'яті Кобзаря України в столиці Америки. Повідомлення Мистецької Комісії в справі надісланих на конкурс проєктів пам'ятника надруковане на іншому місці в цьому числі.

Ракета-літак Х-15 осягнула висоту 48-ох миль і щасливо приземлилася

Летунська база Едвардс, Каліфорнія. — 41-річний досвідний пілот Джо Вокер 30-го квітня на ракеті-літаку Х-15 осягнув рекордову висоту 48-ох миль (255,000 стіп) і після приземлення заявив: „Я мав враження, що якби я був керував машиною дещо довше, то я був би дістався в орбіту, і машина почала б була кружляти зі мною довкола Землі." З цього виходить, казав він далі, що можливе є кружляння довкола Землі в літаку-ракеті типу Х-15, але треба її дещо перебудувати. Вокер злетів був на 38,000 стіп вище в порівнянні з попереднім летом, коли він був на висоті 217,000 стіп. Передбачають, що в майбутніх летах на цій машині можна буде долетіти ще вище в космічні простори, на висоту 75 миль, а можливо, що навіть вище.

84-річний Аптон Сінклер дістав нагороду Часописної Ґілдії

Ню Йорк. — Відомий письменник 84-річний повістяр Аптон Сінклер дістав нагороду Нюйоркської Часописної Ґілдії. Журналісти запитували цього письменника лівих поглядів про його думку в справі відновлення атомових проб на Пацифіку. Сінклер сказав: „Всі ці тести є жахливі. Це є єдиний досі період в історії людства, коли наш світ має можливість сам себе знищити. Але президент Кеннеді зробив справедливо. Ми мусимо випробовувати атомову зброю, щоб охороняти себе". Сінклер живе постійно в Каліфорнії. В Ню Йорку не був він 25 років, і назвав вулиці в центрі Мангеттену подібними до глибоких каньйонів.

49 власників нагороди Нобеля були на прийнятті в Білому Домі

Вашингтон. — Президент Кеннеді разом із дружиною 29-го квітня ц.р. влаштував прийняття для всіх власників нагороди Нобеля з Західньої Півкулі та інших 124-ох науковців, поетів і мистців. Між гістьми було мало політиків і державних мужів. Між нагородженими нагородою Нобеля були 46 американців і 3 з-поза цієї країни: Лестер Б. Пірсон із Канади; Алексіс Лежер — француз, що живе у Вашинґтоні; д-р Рудольф Моссбавер — німець, що викладає в Каліфорнійськім Технологічнім Інституті. Присутній був і підполковник Джан Г. Гленн, перший американський астронавт, що облетів Землю, та письменники Роберт Фрост, Джеймс Т. Фаррелл, Джан Дос Пассос, Кетрін Енн Портер, Перл Бак і Ван Вик Брукс. Президент Кеннеді сказав в повітальній промові, що в Білому Домі вперше в історії зібралися талановиті особи в такому великому числі. Актор Фредерік Марч читав твори трьох письменників із нагородою Нобеля: уривки з творів Сінклера Луїса („Головна вулиця"), Джорджа Маршалла та передмову пані Гемінґвей до твору її чоловіка „Книжка про море".

ПРИЙНЯТТЯ НА ПОШАНУ ЛАВРЕАТІВ НОБЕЛЯ В БІЛОМУ ДОМІ
Президент Джан Ф. Кеннеді із своєю дружиною влаштували в неділю дня 29 квітня ц.р. урочисте прийняття на пошану 49 західніх лавреатів Нобеля. Між гістьми було 124 науковців, письменників, редакторів і педагогів. В першому ряді (від ліва) — письменниця Перл Бак, президент Кеннеді і його дружина та відомий американський поет Роберт Фрост.

Кеннеді і Мекміллен проти нової конференції „на вершинах"

Вашингтон. — Президент Кеннеді і британський прем'єр Гарολд Мекміллен закінчили в минулу неділю багатогодинні наради, у висліді яких видали спільний офіційний комунікат. За найважливішу точку з отого комунікату коментатори вважають ствердження обох державних мужів, що хоч вони і далі готові взяти участь в конференції голів держав і урядів, якщо цього вимагатиме справа миру, проте вони в теперішньому часі прихиляються до недавньої заяви в цій Хрущова. Хрущов заявив був у розмові з американським газетним видавцем, що він признає, що конференції „на вершинах" повинні бути так підготовані, щоб гарантували успіх. Покищо нема даних для такої конференції. Мекміллен мав заявити Президентові, що він не збірається з новою візитою до Москви. Кеннеді і Мекміллен конферували над справами міжнародного роззброєння і ядрових експериментів, приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку, над ситуацією в Південній Азії, зокрема в Ляосі, над внутрішніми відносинами в НАТО та над ситуацією в Південній Америці. Стверджено в усіх справах повну згоду і взаємне зрозуміння, даремащо інтереси Британії і ЗДА не в усіх пунктах покриваються. Так, наприклад, ЗДА є проти привілеїв для членів Британського Коммонвелту для їхнього експорту до Европи після того, як Англія стане членом Спільного Господарського Ринку, бо це перечить інтересам експорту ЗДА і Південної Америки. Мекміллен, який був в минулі суботу й неділю то гостем то господарем на різних прийняттях у Вашинґтоні, вже від'їхав до Канади, а відтіль до Англії.

Большевики влаштували демонстрації проти Великодніх відправ

Москва. — Всупереч забороні совєтських властей святкувати в минулу неділю 29-го квітня, як у першому дні Воскресення Христового за старим стилем, всі православні церкви у Москві й інших совєтських містах були повні вірних. Однак большевицькі власті, які проголосили Воскресну Неділю за робочий день, намагалися скрізь уладжувати протирелігійні демонстрації і перешкоджати Богослужбам. Змобілізовано комсомольців до викрикування „Ленін з нами" у відповідь на співи „Христос Воскрес", а замовлені большевицькими властями робітники та спеціяльно на час Великодніх відправ стягані на Червону площу у Москві гармати і війська, в приготовлюванні 1-травневої паради, намагалися заглушувати церковні співи. Московський патріярх Олексій відправив у Москві Архиєрейську Богослужбу. За твердженням західніх кореспондентів у Москві, релігійний рух в Совєтському Союзі далеко не вигас і далі закорінений в масах народу та спонукав совєтські власті до посиленої антирелігійної кампанії. Під тим гаслом ведено теж недавній конґрес Комсомолу. враження, наче б у Польщі комуністичний орган „Жиціє Варшави" закинув кардиналові Вишинському, що він зумисне намагається створити враження, наче б у Польщі переслідувано Церкву. „Жиціє Варшави" рішуче заперечує закиди, що їх названий кардинал робив комуністичним властям в останніх своїх проповідях.

Французька армія почала рішучу акцію проти терористів в Альжирі

Оран. — Від кінця минулого тижня французька армія розпочала систематичну акцію проти терористів в другому найбільшому місті Альжиру, Орані, яке стало найсильнішою фортецею терористів. 200.000 тамошніх французьких мешканців в цілості підтримують терористичний рух екстремістів. Французьке військо з панцерними возами, у бойових шоломах і з важкою та легкою стрільною зброєю перерізало французьку дільницю на дві частини, заборонило рух авт на головних вулицях, видало гострі обмеження щодо руху піших та почало систематичні ревізії по помешканнях від дому до дому. Заборонено найменші збориська на вулицях та зайнято військом центральну площу, на якій екстремісти постійно уладжували демонстрації. Від проводу мусульмансько-самостійницького руху проголошено заяву, що хоч арабські націоналісти не сумніваються у щирості французького уряду, проте французька армія і поліція в Альжирі інфільтровані екстремістами і терористами. Коли б — мовляв — вони дійсно повели енерґійну і рішучу акцію, то терористичний рух в Альжирі був би до двох тижнів без решти зліквідований. З французького боку пояснено, що французькі власті хочуть позбавити спершу терористів їхнього проводу, що його систематично виарештовується. Французькі власті не хочуть теж проливу крови в боротьбі проти терористів.

● **Західньо - німецький духовник**, професор теології і філософії в університеті в Мюнхені, Романо Ґвардіно з італійського роду, дістав так звану нагороду Еразма у висоті 100.000 голляндських ґульденів, себто дол. 36.000. Признання цієї нагороди проголосив голляндський князь Берігард. Найбільшою заслугою отця доктора Ґвардіно було переставлення духовости німецької молоді на протинацистські рейки.

ЗДА УСТІЙНЮЮТЬ З АЛІЯНТАМИ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ БЕРЛІНУ

Лондон. — Головною ціллю теперішніх нарад державного секретаря Діна Раска в Лондоні й Атенах є узгіднити з союзниками Америки спільну лінію для дальших розмов і переговорів з Совєтським Союзом про мирне розв'язання конфлікту за Берлін — однозгідно твердять американські коментатори. Вони звертають увагу на принципове становище всіх західніх альянтів у таких справах, як відмова визнання східньо - німецького комуністичного режиму, яке було б одночасно залеґалізуванням поділу Німеччини, — відмова відкликати західні військові гарнізони з Західнього Берліну та настоювання на вільній комунікації між Західнім Берліном і Заходом. Проте водночас звертається увагу на факт, що Західня Німеччина насправді зберігає із Східньою Німеччиною торговельні й комунікаційні взаємини, що вимагало вже відповідних умов та вимагає постійних західньо - східніх контактів. За найбільшу перешкоду до „зговорення" з Совєтами є їхня постійна вимога, щоб ЗДА, Британія і Франція закінчили стан „військової окупації" Західнього Берліну, себто забрали відтіль геть свої ґарнізони. Найбільший спротив з західньо - німецького боку викликає американський проєкт, щоб Східню Німеччину і Східній Берлін допустити до участи в міжнародній комісії, яка ґарантувала б свобідну берлінську комунікацію із зовнішнім світом, як теж, щоб Східня Німеччина *була між тими совєтськими* сателітами, які підписали б західньо - східній пакт неаґресії.

У минулу п'ятницю 27 квітня державний секретар Дін Раск відбув третю з черги півторигодинну нараду з совєтським амбасадором Анатолієм Добриніном про Берлін. Про хід і вислід тієї наради спершу ще сам Раск інформував британського прем'єра Геролда Мекміллена у Вашинґтоні, а потім продовжував ті розмови през. Кеннеді з Мекмілленом. Прибувши в минулу неділю до Лондону, Дін Раск обідав з британським міністром закордонних справ лордом Гюмом і нараджувався з ним про Берлін, інформуючи його про свої розмови з Добриніном. Водночас, західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер викликав до теперішнього свого відпочинку на італійсько - швайцарському кордоні над озером ді Комо свого міністра закордонних справ д-ра Гергарда Шредера і міністра без портфелю, насправді репрезентанта Західнього Берліну в уряді Аденауера, д-ра Гайнріха Кроне. Вони обмірковували ще раз детально останній американський проєкт на розв'язку проблеми Берліну, який викликав в західньо - німецьких колах гостру критику з уваги на односторонні концесії, роблені в тому проєкті Москві, та спеціяльно німецьким комуністам. У цій самій справі приїхав до Вашинґтону кол. західньо - німецький міністер закордонних справ, тепер лідер більшости в Бундестаґу, д-р Гайнріх фон Брентано, палкий критик згаданого американського проєкту. Він перевів в минулий понеділок нараду у през. Кеннеді. В Атенах, на з'їзді міністрів членських держав НАТО, Дін Раск *конферуватиме з німецьким міністром Шредером.* Дін Раск заявив на летовищі в Лондоні, що умова в справі Берліну має бути між західніми альянтами та СССР, ото ж нема мови про те, щоб ту умову ЗДА накинули Західній Німеччині.

Наради в Лондоні й Атенах скріплять безпеку Заходу

Лондон. — В столиці Британії відбуваються тепер — в понеділок і вівторок, 30 квітня і 1 травня ц. р., наради міністрів закордонних справ і міністрів військових справ Британії, Туреччини, Ірану, Пакістану й З'єдинених Держав, які разом становлять Організацію Центрального договору (колишнього Багдадського пакту, перед виступленням Іраку), тепер СЕНТО. Правда, ЗДА належать там тільки частинно, до Комісій військової і фінансової. Іран і Пакістан, та подекуди й Туреччина настоюють, щоб ЗДА приступили туди цілком та призначили американського ґенерала на головного команданта збройних сил тих 5-х держав на Середньому Сході, щоб скріпити повагу того антисовєтського б л ь о к у. Але ЗДА, за твердженням газет, вважають, що т е п е р і ш н і збройні сили на Середньому Сході і тамошнє військове плянування достатечні і нема потреби їх поширювати. Зате куди важливіші наради почнуться в найближчу середу 2 травня в Атенах, з участю 15 міністрів закордонних і 15-х міністрів військових справ, всіх членських держав Північно - атлянтійського пакту (НАТО). Центральним військовим питанням на тих нарадах має бути більша участь неатомових членських держав НАТО в атомовому плянуванні. ЗДА буцім-то далі противиться плянові перетворення НАТО в третю самостійну атомову силу. Зате ЗДА запропонують створення окремої Комісії НАТО, якій ЗДА даватимуть інформації щодо скількости й родів атомової зброї, стаціонованої в Західній Европі та її застосуванні у випадку війни.

У СВІТІ

● **Сер Гаррі Стюарт Меесі**, який є генеральним директором британської установи для досліду сферичних просторів та керував минулотижневим вистреленням спільної англо - американської ракети, є австралійцем з походження. Маючи всього 9 років скінчив середню школу, яку в Австралії закінчують з 15им роком життя, в 15 році вступив на університет в Мельбурні, а в 1925 році життя став професором Королівського коледжу в Белфасті. В 30 році став професором Університетського коледжу в Лондоні. Є одним із найкращих фізиків, знавців атомової науки, у світі. Його донька заміжня за хеміком.

● **Єгипетський міністер економії** др Абдель Монейм ель Кайссуні перебуває тепер в Америці, стараючись за поважну грошову, харчову й економічну допомогу з американських державних, приватних і міжнародних джерел. Між іншим, Об'єднана Арабська Республіка просить прислати їй щороку харчів з американських харчових запасів на дол. 600.000. Американські кола ставляться до цієї просьби прихильно, хотячи відтягнути Нассера від Москви.

● **У Совєтському Союзі** є 2.000 лябораторій для вжитку у вільних від праці хвилинах 30.000 інженерів та робітників-аматорів. Таке заявив генеральний секретар Академії Наук, Євгеній Фьодоров. Він признав, що покищо з отих аматорських дослідів не вийшло великої користи для науки, але твердить, що цей гін до користування лябораторіями додатньо впливає на загальну наукову атмосферу.

● **Владислав Ґомулка** висловив на партійному з'їзді у Варшаві догану комуно - польській пресі та телевізійній стації за їх нахили до Заходу. Зокрема Ґомулкові не сподобалась телевізійна передача, на якій з'ясовувано погляди Хрущова, Кеннеді і де Ґоля на сучасну міжнародну ситуацію. З того огляду вийшло, що таки наймудріше на світ дивиться президент Кеннеді. Польський журналіст Всєлав Ґурніцький, який керував тією передачею та мав вкедовзі виїхати до Америки, мабуть, не буде висланий туди, як занадто великий симпатик Заходу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Рух у космосі

В історії космічних дослідів останніх років не було такого метушливого дня, як був ним четвер 26-го квітня цього року. Мабуть в тому дні можна визначити коротко, як рух у космосі. Бо саме тоді закінчився успішно лет американського „Рейнджера IV" на Місяць, Совєти випустили свого нового нового сателіта „Космос 4", з Кейп Каналвералу вилетів в орбіту навколо Землі перший інтернаціональний сателіт, сконструйований спільними заходами ЗДА і Великої Британії, а водночас із Воллопс Айленд у Вірджінії випущено спільний американсько - японський сателіт для дослідів йоносфери. І вкінці того ж самого дня американське летунство випустило із ракетної бази в Пойнт Арґелло, у Каліфорнії, „секретні" сателіти, завдання яких, як здогадуються, зв'язані із протиракетною обороною країни.

Найважливішою із усіх тих подій є успішний лет американського космічного корабля „Рейнджер IV" на Місяць. Випущений із дослідної ракетної бази в Кейп Каналверал на Флориді в понеділок 23-го квітня ц. р. о год. 3:50 по полудні, Рейнджер IV, вилетівши із початковою швидкістю 24.500 миль на годину, пролетів 231.486 миль за 64 години і, зближаючись до Місяця з швидкістю 5.963 миль, поцілив його протилежну, „темну" сторону в четвер 26-го квітня о год. 4:49:53 тихоокеанського стандартного часу. Вагою в 730 фунтів, цей американський космічний корабель летів точно по визначеній американськими науковцями трасі, відбув свою подорож у визначеному часі без радієвого керування із Землі і упав на Місяць. Ближче нез'ясованих пошкаджень вже в початковій фазі лету зазнала внутрішня апаратура „Рейнджера IV", призначена для фотографування і телевізійного фотографування Місяця, але це не мало ніякого впливу на успіх лету цього космічного корабля.

Лет „Рейнджера IV" на Місяць не є першим. Зєдинені Держави Америки були випереджені в цьому напрямі Совєтами, які ще 14-го вересня 1959-го року випустили успішно на Місяць свій 860-фунтовий „Лунік II" із совєтським прапорцем, встигнувши, як твердять совєтські науковці, сфотографувати протилежну сторону Місяця. В порівнянні з „Луніком II" американський „Рейнджер IV" був трохи легший, але водночас із цим багато досконаліший, із незвичайно скомплікованою апаратурою та знаряддям, і з того погляду це нове американське досягнення, здійснене після дев'ятьох спроб, є великим кроком вперед у прокладанні космічного шляху на Місяць, куди більшим, як були дотеперішні совєтські спроби і лет „Луніка II".

Те, що американці здійснили успішний лет „Рейнджера IV" без пропаґандивного рейваху і без таких жестів, як ними було викидання совєтського пропорця на Місяць, доводить, що ЗДА беруть справу серйозно і заінтересовані головним чином у наукових здобутках, що їх дають такого роду спроби в сучасній космонавтиці.

Успішний лет „Рейнджера IV" на Місяць доводить з усією незаперечністю, що майбутні космічні кораблі можна буде випускати на цю плянету навіть без відповідного керування їхнього лету, з максимальною точністю щодо години і місця поцілу. Наукові дані, що мали бути зібрані під час лету з допомогою заінстальованої в цьому космічному кораблі апаратури, пощастить роздобути напевно вже під час чергового лету, запляновано на кінець цього року з новим ще більш удосконаленим космічним кораблем, як ним був „Рейнджер IV". Але найважливішим досягненням цього лету „Рейнджера IV" є те, що він кладе тривкі основи для здійснення „проєкту Аполлон", значить побудови космічного корабля, який повезе перших американських космонавтів на Місяць вже десь коло 1970-го року.

Терпеливість супроти Москви

Прем'єр Британії Герольд Мекмілен, промовляючи на бенкеті Асоціації американських газетних видавців у мин. четвер в Ню Йорку, радив виявляти у відношенні до Москви велику терпеливість і не зражуватись тимчасовими невдачами переговорів із нею. Не обіцяючи швидкого успіху від отих переговорів, він радив „чекати впродовж одної ґенерації, може двох, може більше, поки колись, коли Господь захоче, звичайні люди на тому велетенському обширі, підбадьорені вищим стандартом матеріяльного життя, почнуть оглядатися знову за тим духовим кормом, без якого люди не можуть обходитись, відколи існує світ". Свою надію на успіх такої тактики терпеливости британський прем'єр черпає із змін, що їх він бачить в Совєтському Союзі: припинення кривавого терору, масовий зворот в сторону науки й мистецтва, загальний гін до кращого життя та зріст, всупереч переслідування влади, релігійности. Мекміллен запевняє, що совєтська „дивна і для нас цілком неприятлива система стала впродовж років предметом змін і навіть розвитку", і виводить з цього свого твердження далекосяжні висновки про можливість дальшої внутрішньо-совєтської еволюції, хоч і не ставить крапок над „і", а тільки каже догадуватись, що ніби під тиском знизу може цілком змінитися або й розлетітися совєтський режим.

Теорія дуже імлиста та й не оригінальна. Куди виразніше обґрунтовує теорію про еволюцію большевицького режиму земляк Мекміллена, історик Арнолд Тойнбі, який передбачає, що комунізм затратить свій войовничо - агресивний характер так само, як затратили його мохаммеданство і християнство. Тойнбі говорить про комунізм, як про сектантську релігію, як про місійний рух, небезпечний для світу, а Мекміллен взагалі не порушував проблеми російсько-большевицького імперіялізму, підсичуваного комуністичним месіянізмом. Він обмежився легковажними натяками, кепкуючи з Карла Маркса, який вправді написав „Капітал", але своїй жінці не залишив і найменшого капіталу. Британські прем'єри не оповідають анекдот без політичного вістря. Мекміллен дав зрозуміти, що комунізм був і залишиться утопією, і що не треба брати надто поважно ні погроз „угробити" вільний світ, ні заповідей про те, що Совєти наздоженуть і випередять Америку у своєму змаганні до заволодіння світу.

Можна зрозуміти британського прем'єра, що він, маючи спеціяльну ситуацію в своїй батьківщині, наставлений на „співіснування" сильніше, як будь-котра інша країна в Західній Европі, шукає виправдання для своєї закордонної політики в теорії большевицького режиму. Зрештою, увесь вільний світ зайнятий пошуканкою того третього шляху, який не був би ані капітуляцією, ані війною. Джан Фостер Доллес також пропонував безмежну терпеливість супроти Москви. Проте, є дещо цинізму в таких порадах збоку керівників того Заходу, що сам спричинився до зросту великодержавницької могутности большевицької Росії і сам розпалив її апетити. Терпеливими можуть бути сторонні глядачі. Куди трудніше бути терпеливим для тих, які безпосередньо є предметом большевицьких експериментів, які стали жертвами російсько - большевицького імперіялізму. Дійсність в СССР переходила вже різні фази. Це правда, що давно минулася фаза воюючого комунізму у внутрішній політиці большевиків. Але в закордонній політиці нема ніяких змін. Недурно Хрущов покликається на Леніна, як засновника теорії мирного співіснування, дармащо Молотов тому перечить. Нема ніяких даних думати, що російський імперіялізм, як і комуністичний месіянізм, відмовляться від своїх завітних цілей. Тому вся будова Мекмілленової теорії про потребу терпеливости і про еволюціонізм в СССР оперта на фундаменті з піску.

Зенон Стефанів

НОВА ОРГАНІЗАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

З наказу Президента З'єдинених Держав Америки, як зверхника і головнокомандувача збройних сил, переводиться далекойдуча реорганізація армійських лінійних з'єднань, що має бути закінчена в половині 1963-го року. Дві новоутворені активні дивізії — 1-ша панцерна і 5-та механізована, що постали в додатку до теперішніх чотирнадцяти дивізій —, закінчили вже свою організацію за новою системою.

Мета цієї організації чітко сформульована в президентовій директиві для секретаря оборони. В цій директиві м. ін. читаємо: „. . . Я даю розпорядження негайно взятися до реорганізації і модернізації армійської дивізійної структури, — треба вжити заходів у посиленні вогневої сили конвенційної зброї, в поліпшенні тактичної рухливости в усяких умовинах, що має поліпшити гнучкість і застосованість військових частин під усякою загрозою. Нова організація полегшить військову координацію з нашими союзниками і забезпечить Европу модерними механізованими дивізіями, а тихоокеанський і европейський райони новими повітряно - десантними бригадами . . . ."

Дотеперішні армійські дивізії трьох типів — піхота (Infantry), панцерна (Armored) і повітряно-десантна (Airborne Infantry) на підставі структуральних змін, переведених у 1956-58 рр., були організовані в т. зв. п'ятковій системі (pentomic), замість колишньої трійкової, тобто дивізії в складі 3-ох полків. В склад пентомічної дивізії входило п'ять бойових загонів — по 5 сотень у кожному (battle groups). Полки і курені (батальйони) тоді скасовано, а на їх місце впроваджено бойовий загін, — посередню військову одиницю між полком і куренем. Ми інформували про це своєчасно на сторінках „Свободи". При цьому слід відмітити, що спеціяльний рід пішого війська, а саме морська піхота (Marine Corps), що оперативно пов'язана з військово-морською фльотою, задержала в своїх 3-ох дивізіях старий трійковий полковий уклад.

За новою організацією утворено новий, четвертий тип армійської дивізії — механізовану (Mechanized Infantry). Ми означаємо її військово-традиційною назвою, під яку вона підходить своїм озброєнням і виряженням, — дивізія панцерних ґренадирів. Дотепер панцероґренадири (Armored Infantry) входили органічно тільки до складу панцерної (танкової) дивізії. Панцерія, до якої входять танкісти і панцероґренадири, — що зайняла місце клясичної кавалерії, становить тепер рід важкої піхоти. Це військо вишколене для швидкого пересування, негайної концентрації та до ведення бою в танках і панцеровозах.

До легкої піхоти зараховуються піхотні дивізії, назвемо їх стрілецькими, а також повітрянодесантні. Цей рід війська є властиво ядром піхоти, історичної „королеви зброї", завдання якої провадити боротьбу в різнородних теренових та атмосферичних умовинах і всюди там, де не може бути ефективно використана панцерія. Стрілецькі дивізії можуть бути також легко пересувані літаками.

До складу нової дивізії входять тепер три бриґади, замість дотеперішних п'яти бойових загонів, бриґада складається із 3-5 куренів (батальйонів), курінь із 3 сотень та булавної сотні. Стан 14-16 тисяч людей, на 2-3 тисячі більший від кількісного стану старих дивізій, стан куренів 600-900 бойовиків. Ешелонування — дивізія, бриґада, курінь, — таке саме, як у дивізійній структурі британської, західньонімецької, французької та інших союзних армій. Така подібність дає великі можливості у спільних військових операціях із союзниками.

Всі чотири типи дивізій мають постійну однакову основу (division base), кількістю від 6.000 до 7.200 людей, де вміщаються елементи, необхідні для належного функціонування дивізії. Сюди входять: дивізійний штаб і булавна сотня; три бриґадні штаби із булавними сотнями; дивізійна артилерія — три курені 105 мм. польових гавбиць і два курені спеціяльної артилерії (важка далекобійна, ракетна і атомова); панцеророзвідувальний ескадрон, інженерний курінь, курінь зв'язку, авіяційний курінь, медично-санітарний курінь, сотня військової поліції та дивізійна служба загального постачання і адміністрації (Support Command), призначена для забезпечення елементів дивізії всіма логістичними засобами, а також і для організації дивізійного затилля. Дивізією командує генерал - хорунжий (Major General), а його заступником є бриґадний генерал (Brigadier General), бриґадою проводить полковник (Colonel), так, як передше бойовим загоном і полком.

Головну бойову силу дивізії становлять маневрові бойові курені (Combat Maneuver Battalions). Їх є чотири роди: а) стрілецький (Infantry Battalion); б) панцероґренадирський (Mechanized Infantry Battalion); в) панцерний або танковий (Tank Battalion); г) парашутний або летопадний (Parachute Infantry Battalion).

Всі ці названі курені можуть бути довільно об'єднувані і обмінювані всередині дивізії між бриґадами, а також і між окремими типами дивізій. Одначе більшість однорідних куренів визначає тип дивізії. Це бачимо з такого прикладу: новостворена 5 дивізія панц. ґренадирів складається з 6 куренів панц. ґрен., 2 танкових і 2 стрілецьких. Подібні комбінації будуть застосовуватися із маневровими куренями і в інших родах дивізій.

В зв'язку з новою організацією армії змінюються також методи в системі вишколення, а в першу чергу старшинського. Більша увага буде звернена на вишколення в комбінованих родах зброї. Сьогоднішній командир стрілецького куреня в рівній мірі має бути підготований успішно командувати так танковим, як і парашутним чи панцероґренадирським куренем.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ТУРБОТИ

Західня Німеччина. — Конференція міністрів шістьох держав Европейського Спільного Ринку скінчилася в Парижі перед латинським Великоднем без успіху. Надії трьох малих держав — Бельгії, Голляндії і Люксембурґу — на створення тіснішого політичного об'єднання країн ЕСР розбилися об непоступливість французького президента де Голя. Генерал поставив тезу: „Европа батьківщин", — тобто в політичних справах кожна країна, приналежна до Европейського Спільного Ринку, залишається й надалі суверенною в своїх рішеннях і не підлягає законам запроєктованого европейського парляменту чи европейської ради міністрів. Трудно сказати, в якій мірі позиція французького президента знаходить прихильність більшости громадян Франції. В цій справі де Ґоль відступив від свого звичаю — через плебісцит запитатися думки народу.

Президент де Ґоль, при своєму політичному реалізмі, має в характері дещо від романтизму. В його очах Франція ще й досі є „la grande nation", як це було за Великої Французької Революції та Наполеона І. Отже, „великій нації" не личить ставати в один ряд з такими країнами, як Люксембурґ чи Бельгія . . .

Може бути, що також інші міркування впливають на рішення де Голя обстоювати „Европу батьківщин": адже наближається момент прилучення Великобританії до Европейського Спільного Ринку. Лондонський уряд ставив державам ЕСР свої умови, від виконання яких залежатиме, чи Великобританія стане членом цієї організації. І між цими умовами англійського уряду є теж домагання „вільної руки" для Великобританії в її закордонній політиці. Це збігається з політичною лінією де Голя.

Правда, в Парижі немає особливого бажання, щоб Великобританія стала членом Европейського Спільного Ринку, бо тоді Франція втратила б свою керівну ролю в цьому товаристві европейських держав. Однак, побоювання британської конкуренції відходить на задній плян, оскільки політична лінія Парижу і Лондону супроти Европейської Федерації однакова.

В цих обставинах малі три держави, що гаряче вимагають негайного створення Европейської Федерації, знаходяться в суперечній ситуації: вони всіми силами натискають на невідкладне прилучення Великобританії до ЕСР, хоч знають політичну лінію лондонського уряду, який не приймає проєкту Европейської Федерації. Але — можна думати — в цьому є здорова думка держав Бенелюксу: реалізм англійців — сподіваються оборонці Европейської Федерації — приведе їх до переконання, що політичне об'єднання Европи лежить також в інтересі самої Великобританії. Тоді, — сподіваються европейські федералісти — мусітиме змінити свою політичну лінію і уряд де Голя.

Яка лінія політики уряду і парляменту Західньої Німеччини супроти пляну Европейської Федерації? Поза окремими критичними заувагами [illegible] позитивна. Після проґраної війни і політичної ізоляції німці сподіваються здобути певні вигоди економічні в Европейському Спільному Ринку і політичні — в Европейській Федерації. Тісне політичне об'єднання Европи — думають у Бонні — забезпечить Німеччину від „продажу" її інтересів при різних переговорах західніх держав з Москвою. Своє недавнє минуле — гітлерівську війну з її жахом — німці хочуть забути в Европейській Федерації вільних народів, де загальна солідарність мала б урятувати Німеччину від дальшого натиску Москви.

Політика Німеччини супроти Франції, Англії і держав Бенелюксу льояльна і вичікуюча. Само собою, вступ Великобританії до Европейського Спільного Ринку створив би в цій організації певну рівновагу сил, що була б на користь Німеччини, яка мусить деколи миритися навіть з примхами де Голя, щоб не порушити дружби з Францією, нав'язаної після кровопролитних воєн у минулому. Але уряд Аденауера не приймає відмови де Голя супроти створення Европейської Федерації так трагічно, як уряди держав Бенелюксу. Тут покладають надію на час, що лікує недуги, в тім числі й політичні.

В Бонні знають, що після розв'язання алжирської проблеми у Франції прийдуть до голосу політичні партії, які хочуть відновити парляментарний лад. Та й сам де Ґоль не є вічний: конституція, що дає йому надзвичайні права в державі, була „шита" на нього. Другого де Голя, з його форматом, Франція не має. Отже, з відходом де Голя мусить відійти в минуле і „ґоллізм". Тоді прийдуть до влади інші партії, інші люди, „европеїсти" (Центр Европейського Руху знаходиться в Парижі), і проблема Европейської Федерації легше розв'яжеться.

П. А.

У СВІТІ ЧИТАЧА

ДЕЩО ПРО ЕРОСА ТА ІНШИХ БОЖКІВ

Недавно в одному американському місті спрагнена сенсацій преса мала додатковий матеріял для новинок: за наказом посадника міста поліція провела численні ревізії по місцевих книгарнях і кіосках, конфіскуючи порнографічний матеріял, а між ним написану ще двадцять вісім років тому, а тепер опубліковану в ЗДА повість Генрі Міллера „Рівнобіжник Рака". У відповідь на цю акцію посадника місцева інтелектуальна група з участю професорів університету запротестувала, зокрема, проти конфіскати цього твору, обороняючи засаду свободи мистецької творчости.

Оцей зудар — один з багатьох під сучасну пору — між охоронцями ладу та моралі і оборонцями свободи мистецького вислову не оминув і нас. На сторінках „Свободи" і інших періодиків мали наші читачі змогу познайомитися з палкими виступами проти появи в нашій еміґраційній літературі порнографічних творів, і з не менше завзятою обороною свободи мистця у виборі й трактуванні теми.

Приводом до цього стала поява поетичних і прозових творів наших модерністів т. зв. Нюйоркської групи, а передусім збірка віршів Емми Андієвської. Справді, деякі твори наших модерністів своїм вільним трактуванням інтимних відносин між двома статями і відхиленнями у перверзію, є в повному контрасті до всього, що досі на цю тему написано в українській літературі. Коли ж перенести їх безпосередньо в український світ, стане зразу очевидним, що ці твори — плід чужих земель, чужого духового клімату.

Еросові та всім його підручним божкам, що їх з таким знанням перелічив один із дискутантів, у нас не дуже щастило. Це не значить, що ми народ херувимів, але дещо пуританське трактування нашими предками цієї сторінки людського життя відзначило чимало чужинців від старовини до останніх часів. І хоч зв'язок наших предків з античним світом був дуже тісний саме в релігійній площині, як про це свідчить хоча б Геродотів опис гіпербoрейських дівчат, які приїхали з далекої півночі аж на острів Делос з пшеничними вінцями поклонитися богині Деметрі, багато дечого наші предки не перейняли. Не перейняли вони теж, чи то через суворість клімату, чи важкі життьові обставини, від античного світу отого замилування голим людським тілом у всіх його видах і позах. Не стали вони, мабуть, через те славними різьбарями та малярами, але й не набули вони похідних пороків від цієї пристрасти-перверзії і всіх родів любови, що їх вважав за конечне зареєструвати один з найкращих поетів старовини. Потік цього „мистецтва" поплив собі західньою стороною через галлійське плем'я до саксів та норманів.

Ерос у східньоевропейському, а зокрема в українському просторі не має собі точного відповідника, а про божків перверзії місцева мітологія нічого не записала. Обряди й вірування, що наростали тисячоліттями, трактують про взаємини між двома статями широко й мальовничо, але ніколи не загублено в них основного тону про продовження людського роду.

Почерез купальні й русальні пісні, у пишному весільному ритуалі, в персоніфікаціях Ладо, Марени, Купала, Ярила двигтить сила пристрасти, але не розгнуздана, а опоетизована, оповита містерією, як і найбільшою містерією є народження життя. Звідси і наш фолкльор не такий уже вільний від дотепних екскурсій у цю сторінку людського життя, але при цьому насичений гумором і поетичними образами, ніколи не вульґарний або з натяками на перверзію.

Для українського поета, письменника, мистця взагалі ця національна специфіка рідна й зрозуміла, як рідним і зрозумілим є, наприклад, для мови поета мовне підґрунтя в казках, приказках, приповідках і неповторності ідіом його народу. Це устійнена форма

(Закінчення на стор. 4-ій)

Валерій Остапенко

ТРАГЕДІЯ НА ЛЬОДУ

(Оповідання)

Зима того року була люта. Коли німецька армія фон Кляйста почала відходити з Кавказу, широкі кубанські простори були вкриті глибокими снігами і сковані морозом. День і ніч широкими трактами, поспішаючи на північ, на Ростів, тягнулися німецькі обози і валки втікачів. Ціла Кубань, від Кавказьких гір, Тамані і до Сійського лиману, сколихнулась в передчутті нещастя, і тисячі козаків, покинувши свої станиці, рушили в далекий похід . . .

Микола Костенко вів свою валку бічними дорогами, а то й просто через засніжені поля. Під ним був добрий білоногий „дончак", на якому колись їздив голова радгоспу.

Надлітав з моря вітер і лютував мороз, але Миколі було тепло, бо він мав на собі смушкову чорноморську шапку, шию обмотав теплим башликом, а поверх черкески накинув ще й бурку.

Валка, яку вів Микола, складалася з півсотні саней і двох десятків вершників — разом з жінками й дітьми до двох сот козаків - кубанців.

На перших санях їхав, закутаний у кожух, Миколин хворий батько, вибраний за німців станичний о т а м а н. Кіньми правувала Миколина жінка, і з нею була їхня п'ятирічна дочка Настя.

Костенків у станиці люди шанували і, коли прийшов час покидати станицю, попросили Миколу заступити його хворого батька. Війна застала Миколу на Білорусі під Мінськом, де він служив ляйтенантом у кавалерії. Прийшов він додому слідом за німцями, передягнений у цивільний одяг. Спочатку німці чіплялися до нього і хотіли були відіслати в Армавір до табору полонених, але станиця заступилась, як за доброго чоловіка та ще й отаманового сина.

На п'ятий день дороги, як уже минули станицю Олександрівську, старий Костенко покликав до себе сина:

— Увесь час, Миколо, ти вів валку сам. А тепер послухай мої поради. Візьми з собою двох козаків на кращих конях і женя в Озів. Розвідай, що там діється і чи можна проїхати на Ростів. Я з валкою заночую в Крутому. Там нас і шукай.

Ще сонце не зійшло, як Микола повернувся. Було дуже зимно, але з коней стікало мило і валила густа пара. Своїх Микола знайшов у чистій і привітній козацькій хаті. Було тепло, пахло свіжоспеченим хлібом і парним молоком.

Не роздягаючись, Микола розповів батькові, що Озів переповнений німецькими обозами і втікачами. Люди ночують на вулицях і є багато обморожених. На Ростів проїхати можна, але ходять чутки, що під Сталінґрадом у німців щось неґаразд, і русскі можуть кожний день прорватися на Ростів . . .

Старий Костенко слухав сина, лежачи на лавці. Тепер він підвівся і спересердя сказав:

— Я так і думав! Якщо русскі заберуть Ростів, то вся ця мільйонова маса кинеться назад до Тамані, щоб через Керч вийти в Крим. Це буде єдиний вихід. Це буде страшний похід . . . Ми зробимо інакше: підемо на Тамань не через Ростів, а навпростець . . .

Микола здивовано подивився на батька.

— Чого дивишся? А ще ляйтенант . . . Давай но сюди мапу . . . Ось дивись: якщо йти на Таганріг через Ростів, навколо Таганрізької затоки — це забере два, а то й три дні. А от звідси, навпростець, через затоку буде не більше як 25 кілометрів. За три години ми будемо вже в Таганрозі.

— Як? Водою?!

— Та не водою, а по льоду. В цю пору затока замерзає. Наші козаки не раз їздили по ній саньми. Поїдемо й ми . . .

І за годину на лід Таганрізької затоки спускалася довга валка. Сани від саней їхали на віддалі 50 кроків. Кінні вели коней за поводи. Спочатку коні боязко і обережно ступали на слизький, блискучий лід, але вже на другому кілометрі пішли жвавіше, крешучи лід гострими шипами.

Надходив день. Десь із-за Ростова сходило зимове сонце. Його рожеві промені яскраво відбивалися на блискучому льоду, бігли далеко на захід і там, де небо сходилось з Озівським морем, зникали... Все далі й далі лишалася позаду тверда земля, а спереду, куди не глянь, було лише небо і блискучий лід . . .

Чому світ створений так, що радість і горе завжди нерозлучні?

Чому та горстка знедолених людей, яка вже майже досягнула своєї мети, мусіла на тій і так тяжкій дорозі пережити ще й хвилини жаху? . . .

Коли це сталося, Микола стояв на боці і з компасом у руці перевіряв напрям руху.

Ось повз нього пройшли перші сани. З них привітно посміхнулася його жінка і махнула червоною рукавичкою доня. Ще не надійшли другі сани, як Микола раптом почув дивний тріск — один, другий і ще кілька — так, нібито хтось стріляв. Він автоматично виховав „наган" і почав озиратися навколо. В наступну мить шарпонувся кінь. Він наставив вуха, закрутив великими білками переляканих очей і тривожно заіржав. Потім Миколі здалося, що в нього ніби закрутилася голова, і він похитнувся . . . Тоді під ногами враз появилася вода . . . Кінь шарпонувся знов, вирвав з рук поводи і скочив назад . . . Микола інстинктовно скочив за конем, і лише тепер побачив, що сталось . . .

Це відкололася величезна крижина. Один її край, на якому Микола тількищо стояв, поступово занурювався у воду, а протилежний підносився догори. І там, на тому краю, робилося щось неймовірне . . . Сани, на яких їхала його родина, сунулися вниз. Коні, силкуючись втриматися на місці, широко розставили ноги і гострими шипами несамовито пороли лід . . . Жінка вилетіла із саней і швидко сунулася прямо у воду. Микола кинувся був туди, але жінку вже витягали з води люди. Тоді він знов глянув на сани. Вони чимраз швидше з'їжджали вниз і, вдарившись з розгону в зламаний край крижини, на якій метушилися люди, затріщали і зупинились. Один кінь, заплутавшись у посторонках, борсався у воді, а другий зломив барок, перелетів через передок і всім тулубом наліг на сани...

В цей час іззаду несамовито закричала одна козачка, показуючи кудись рукою. Всі глянули в тому напрямі, і завмерли . . . На другому кінці крижини, що піднісся догори, була Настя. Вона схопилася рученятами за к р и ж а н и й злам і напівлежала, напіввисіла. Дитина не кричала і навіть не плакала, але з її широкорозкритих очей визирав жах . . . Один чобіток злетів з ноги і розмоталася онучка. Маленька вже посиніла від холоду . . .

— Справимося тут самі! Рятуй дочку! — закричали люди.

Микола відбіг кілька кроків назад і з розгону стрибнув на похилену кригу, але не втримався і впав у воду. Хтось кинув йому віжки і витягнув на лід. Тоді Микола почав кричати до дочки:

— Настю, не тримайся за лід, пусти руки, ми тебе тут зловимо! Ну, не бійся, доню!

Але Настя не пускала рук.

Величезна крижина, немов шукаючи рівноваги, то підносилася, то опускалася . . .

Микола рвонув із себе черкеску, скинув чоботи і, лишившись у самому бешметі, босоніж, знов стрибнув на крижину. Цим разом він втримався: гола шкіра ніг немов вмерзлася в лід. Ось у його правій руці блиснув довгий кавказький ніж. Д а м а с ь к а сталь дзенькнула об твердий лід.

— Бери лівіше, де коні подовбали лід! — кричали люди.

Так, заганяючи ніж у кригу і впираючись в неї ногами, Микола ліз вище й вище. Кілька разів він зривався і зсувався вниз. На ногах і на лівій руці появилася кров. Вона струмочками спливала на лід і тут же замерзала . . . Крехтіли і лаялися спересердя козаки, а козачки, впавши навколішки, голосно молились...

Все вище і вище ліз Микола і нарешті, вже останком сил, вхопився за крижаний злам. Із сотні грудей вирвався віддих полегші.

(Закінчення на стор. 3)

Українська Радіопередача в Сиракюзах в 10-му році недільних радіомовлень

Дня 31-го січня 1960, по надачі 264-ої радіопередачі, Загальні Збори радіослухачів вибрали новий громадський Комітет, який попровадив громадську роботу на цьому дуже важливому відтинку впродовж дальших 2-ох літ і двох тижнів.

Черговий перевибір громадського Комітету відбувся на двох зборах радіослухачів, а саме дня 17-го грудня 1961 і 11-го лютого 1962. У висліді цих зборів Комітет знову очолив довголітній його голова п. Микола Ґоджак, а в склад Комітету ввійшли пп.: Теодор Іванів — містоголова, Іван Пиндус — керівник укр. секції радіопередач, Зенон Мягкий — керівник англомовної секції, проф. Микола Єржківський — музика, Ростислав Склонний — секція спікерів, Михайло Микиkин — технічна секція і Володимир Мельничук — як скарбник.

Голова і містоголова додатково перебрали на себе обов'язки секції спонзорів. До Контрольної Комісії вибрано пп.: Василя Жмура, Павла Карпишина, і Миколу Проскуренка. Перед зборами звітували за час повад 2-ох літ керівник радіопрограми — д-р Михайло Логаза і керівники поодиноких секцій.

У своєму обширному загальному звіті д-р Логаза подав, що за звітовий час Комітет надав дальших 106 передач, що зі сумою попередніх передач від початку існування укр. передачі у громаді, дає загальну скількість 468 передач. Як і передше — передачі йшли в українській і в англійській мовах і за звітовий час передано 81 текстів в українській, 23 в англійській і 2 в обох мовах. Авторів текстів було 22 і попри керівника радіопередачі найбільше текстів приготовили: пп.: мгр. Ілля Городецький, ред. Юрій Таркович, мгр. Марія Логаза, д-р Евгенія і проф. Микола Єржківські, Михайло Середович, проф. Ірина Крилова, інж. Мирон Сидорович, пані Володимира Сиак, інж. Юліян Копко і проф. Григорій Яловий. Музичну частину передач дуже дбайливо і в повній гармонії із керівництвом передач та з іншими співробітниками підготовляв проф. Микола Єржківський. В секції спікерів працювали спершу самі тільки студенти вищих шкіл, члени місцевої Студ. Громади, але пізніше секція поповнилася ще іншими громадянами. В цьому короткому звідомленні немає змоги поіменно вичислити всіх спікерів, але всі вони вив'язались із прийнятих на себе обов'язків дуже задовільно. До справного функціонування цієї секції причинились головно студенти(ки) Дарія Городецька, Ліда Величко, Дора Салабан, Олесь Жизневський, Ростислав Склонний, Мирослав і Орест Кравси, бо вони на кожний заклик заступали других спікерів і спікерували частіше, ніж інші. Технічні роботи виконували дуже сумлінно головно члени двох організацій, а саме ООЧСУ і СУМА. Касові справи провадив довголітній скарбник п. Володимир Мельничук. Якщо ходить про тематику наших радіомовлень, то наша радіопрограма служить у першу чергу потребам нашої укр. Громади. Всі важніші події на терені громади знайшли свій вислів у наших радіомовленнях. У днях важніших громадських імпрез наші передачі були співзвучні із відповідними святкуваннями. Такі визначні громадські імпрези як ювілейні концерти Шевченка, Шашкевича, Капелі Бандуристів, щорічні святкування Української Державности і Листопадового Зриву, Тиждень Поневолених Націй і багато інших — були відзначені теж у наших передачах. Зокрема Ювілейним Шевченківським святкуванням наша радіопрограма присвятила багато уваги і передала 15 текстів із Шевченківською тематикою в обох мовах. Англомовні тексти займались передусім проблемою боротьби проти комунізму, подаючи коментарі до таких подій, як наверхнинні конференції, побут Хрущова в ЗДА, політика непередрішення та проблеми поневолених Москвою народів, очевидно в першу чергу України.

Нам відомо, що американські слухачі слідкують за нашими англомовними передачами, признають нам оригінальність думки і цінять нашу роботу, чого доказом є, що один текст на тему суті комунізму був у цілості передрукований в газеті Американського Легіону. Слід теж згадати, що в нашій роботі часто користуємось добрими статтями англомовної „Свободи".

Наша громада вже повних 9 років надає цю недільну радіопередачу на хвилях 620 радіовисильні WHEN. Ця передача вдержується працею відносно невеликої групи ентузіястів, які виконують цю велику роботу зовсім безінтересовно, бо добачують у ній користі як для громади, так для української справи взагалі. Цей приклад жертвенних громадських робітників повинен заохотити усіх тих наших громадян, що можуть у такій роботі допомогти і повести цю роботу далі — в десятий рік наших радіопередач.

М. Л.

ПОВІДОМЛЕННЯ

МИСТЕЦЬКА КОМІСІЯ КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

повідомляє, що після закінчення конкурсового речинця вона покликала спеціяльний Перевірчий Комітет, якому доручено: перебрати всі надіслані проєкти, інвентаризувати їх, ствердити, в якому стані їх отримано, і скласти звіт Комісії.

До Перевірчого Комітету ввійшли: інж. арх. Орест Гладкий, проф. Григорій Костюк та адміністратор Комітету Пам'ятника Шевченкові — Централя Ню Йорк Юліян Ревай.

Комітет відбув три засідання і за цей час перебрав проєкти Пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, надіслані в такій черзі:

1. Проєкт під гаслом „Великий Кобзар України", з залучниками: модель проєкту і 2 рисунки.

Заввага: На моделю відбита долішня частина лівої руки. Відламків немає в посилці, а з долученого — опрaвленого рисунку можна припускати, що це зробив автор сам.

2. Проєкт під гаслом „Лицар" з такими залучниками: модель проєкту, два рисунки перспективи, один плян і ортогональний вид.

3. Проєкт під гаслом „Поет" з залучниками: модель, рисунок перспективи, плян і ортогональний вид.

4. Проєкт під гаслом „Глорі" ч. 1 з залучниками; модель, 2 рисунки, перспектива і пляни.

5. Проєкт під гаслом „Глорі" ч. 2. з залучниками: модель, рисунки, пляни і перспектива.

6. Проєкт під гаслом „Мірко" з залучниками: модель і три рисунки, дві перспективи, ситуаційний плян і точка з поясненнями.

7. Проєкт під гаслом „485" з залучниками: модель і рисунок перспективи.

8. Проєкт під гаслом „131" з залучниками: модель і два рисунки; плян і перспектива.

9. Проєкт під гаслом: „3115" з залучниками: модель і два рисунки; плян і перспектива.

10. Проєкт під гаслом „Роса" з одним залучником: модель.

11. Проєкт під гаслом „Петро Хмара". Надіслано тільки рисунок.

12. Проєкт під гаслом „М П" з залучниками: модель і рисунок перспективи.

13. Проєкт під гаслом „723" з залучниками: модель, п'ять плянів на окремих листах і рисунок перспективи.

14. Проєкт під гаслом „Кремінь" з одним залучником: модель.

15 Проєкт під гаслом „Баш" з одним залучником: модель.

16. Проєкт під гаслом „Прометеус" з одним залучником: модель.

17. Проєкт під гаслом „Д. Псалом" з залучниками: модель, два рисунки і пояснення до проєкту.

Щодо останнього проєкту, то стверджено, що модель був частково пошкоджений у дорозі, а саме: перший ступінь основи при басейні розбитий. Трохи надбито постумент на одному розі. Ці пошкодження є незначні.

Комітет ствердив, що кожний проєкт подано під гаслом у запечатаній коверті. Проєкти під гаслом „Лицар" і „Поет" запечатано в одній спільній коверті.

Всі коверти з гаслами переховуються в одній запечатаній коверті в сейфі Ферст Нешенел Ситі Бенк, Медисон Евню і 76-та вул. в Ню Йорку. Ключі від сейфу знаходяться в руках секретаря Комітету Пам'ятника Шевченкові і в секретаря Мистецької Комісії Комітету Пам'ятника Шевченкові. Коверти з гаслами будуть відкриті тільки після ухвали жюрі.

Про ці ствердження Перевірчого Комітету подано протоколярний звіт на повному засіданні Мистецької Комісії дня 30 березня 1962 року.

Всі проєкти, що були надані в ЗДАмерики, Комітет отримав у місяці лютому ц. р. Проєкти з-поза ЗДАмерики були надані перед кінцем лютого ц. р. Отож, умови конкурсу були дотримані.

Усі моделі і рисунки переховується в окремій замкненій кімнаті Українського Інституту Америки, до якої має доступ тільки Перевірчий Комітет.

ЗА МИСТЕЦЬКУ КОМІСІЮ КПШ:
Антін Малюца (—) голова;
Богдан Котис (—) секретар.

ЗА ПЕРЕВІРЧИЙ КОМІТЕТ:
Орест Гладкий (—)
Григорій Костюк (—)
Юліян Ревай (—)

ВИСТАВКА МИКОЛИ НЕДІЛКА

Відкрита 15 квітня в нюйоркському ЛМКлюбі виставка олійних картин Миколи Неділка — перша його індивідуальна виставка в цій країні, хоч поодинокі свої твори мав він уже нагоду показати на збірній виставці. Ідея виставити разом більшу кількість творів показалася доброю, перед нами на весь ріст став цікавий і оригінальний майстер кольориту, і кожен, хто знав його попередні твори, може з вдоволенням ствердити незменшену творчу наснагу мистця.

Неділко вийшов з київської школи кольористів і стилево його малярство можна б покласти десь посередині між імпресіонізмом і експресіонізмом. Тобто, його малярство базується на грі світла і тіней за допомогою барвних плям, і кольорові підчинені всі інші елементи образу. Але оперувати кольором можна різно, є, наприклад, мистці, які задовольняються самою грайливою передачею баченого, інші ж шукають чисто оптичної ефектности. Ще інші віддають свої малярські засоби для викликання якогось специфічного настрою, почувань. Власне, за цим останнім пішла українська школа імпресіоністів і набула рис, які важко знайти деінде. Вже Ян Станіславський, уроженець України, по-своєму підійшов до зображення української природи, сказати б — поетично, і цей підхід розвинули творці українського красвидного малярства — Труш, Новаківський, Бурачок і їх пізніші послідовники, наші сучасники. Цей український імпресіонізм був викликаний багатством світла і барв української землі і підсоння, що були відмінні від землі і підсоння Франції, батьківщини імпресіонізму. Головна риса українського красвидного малярства є ліризм, як типовий вияв українського світогляду.

Хтось скаже: та ж на виставці немає ні одного красвиду з України, де ж ви бачите „український імпресіонізм"? Справді, картин з українськими мотивами на виставці немає, але мистець зберіг свій український спосіб бачення і відчування, свою душу. І тому неважно, що об'єктами є красвиди Арґентини чи південної Америки, бо ідею і характер творів диктують не об'єкти, які він зображує, а сам мистець, носій певного світогляду. З давніших творів Неділка добре відомий (також з кольорових репродукцій) його „Дністровий яр", де з густого повітря, що грає переливами фіолету, виринають далекі узгір'я, глибинний розлив ріки і жіночі постаті на першому пляні. Все тут передано грою і переливами вишуканих фарб-півтонів. Тепер же, в найновіших своїх творах, мистець наче змінив спосіб малювання: він став наче декоративніший, фарби стали більш повні й окреслені, повнотонні, вони діють усією силою своєї натуги — повінню червіні, фіолету, синяви, оранжу. Але високопоетичний тон ліричного відчування залишився той сам, він і далі домінує в кожному творі і визначає характер творчости Неділка. Тільки велику кривду роблять йому дві чорнобілі репродукції в каталозі його виставки, вони не дають найменшого уявлення про силу і гармонію його кольорів і культуру накладання фарб.

Поетичність у поезії і малярстві полягає на грі реального з нереальним. Поет кількома словами чи звуками може показати душі нові і незнані обрії, так само маляр кількома тонами може нежданно переставити нашу душу на інші рейки, викликати в ній почування конкретні і водночас несхопні. Реальність природи в творах Неділка ніколи не зникає, вона скрізь більш чи менш приявна, але наш глядач уже розуміє, що тут важлива не та реальність, а те, як мистець її перетворює на вислів своєї власної індивідуальности. Мистці типу Неділка, тобто мистці-кольористи, вимагають, щоб їх твори переживано кольористично, так, як твори музичні переживається музично.

За останніх 5-6 років доводилося бачити на виставках деяку кількість творів сучасних наших мистців з України. Абстрагуючи від того, що це були твори рідко коли вибрані за критерієм їх мистецької вартости, скажу, що там таких кольористично дозрілих творів, як у Неділка, стрічати не доводилося. Не так то багато їх і на еміґрації. Це й не диво, за творами Неділка стоять довгі роки життєвого і творчого дозрівання і досвіду, що довели до витворення його власного малярського образу світу, який спроможний заполонювати уяву інших. Виставку цю з задоволенням прийняв глядач і це не диво, він бо не віднині спрагнений живого, радісного і повнозвучного мистецтва, яке йому тепер дає Неділко.

С. Гординський

ТРАГЕДІЯ НА ЛЬОДУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Сховавши в піхву ніж, Микола хотів був узяти до себе Настю, але дівчинка випередила його, кинулася йому на шию і схопила її в міцні обійми. Микола ніколи не думав, що в п'ятирічної дитини може бути така сила...

Потім все було як у сні. Він ще пам'ятав, як його поклали на сани. Сіно на них було застелене гарною з українським узором, повстю. Жінка замотувала в рушники його зранені ноги. Чиїсь руки закутували в кожухи... Він хотів був запитатися за батька, але зуби так клацали, що він не міг вимовити слова... Ось над ним схилився сухий і чорний, як черкес, козак Приходько. Своїм ножем він розтулив Миколині зуби і влив йому до рота міцної горілки. Стало тепло і приємно... Потім заплющилися очі, і він запав у забуття...

Коли Микола прийшов до себе, була вже ніч. Вгорі яскраво світилися в морозному повітрі зорі, легенько гойдалися санки і рівномірно стукали підкови. Обабіч саней пропливали темні тіні якихось будівель...

— Де ми? — запитав Микола.

—Уже в Таганрозі, отамане, — відповів козак, що їхав коло саней на коні.

Те, що його кличуть „отаманом", збудило якесь недобре передчуття, і серце стиснулося в тривозі. Немов читаючи його думки, почувся тихий голос жінки:

— Батька вже нема...

Хтось легенько торкувся до його чола.

— Тату, ви вже не спите?

— Ні, не сплю.

— І нозі у вас не болять?

— Ні, не болять...

— Яка я рада! — і доня щільно притулилася до нього...

На сході небо миготіло білим сяйвом. Десь там ішли бої...

Успіх концерту української музики в Буенос Айреському „Кольоні"

Українська колонія в Буенос Айресі гідно відзначила 50-ліття з дня смерти і 120-ліття з дня народження Миколи Лисенка, Батька Української Музики, небувалим ще тут концертом української музики, що відбувся в найславнішому оперному театрі Південної Америки — в „Кольоні", що його Муніціпалітет Буенос Айресу відступив для цієї цілі Українській Центральній Репрезентації. Українське громадянство належно відгукнулося на цю нагоду заманіфестувати перед господарями країни свою національну культуру і, незважаючи на дуже несприятливу погоду, заповнили великий театр, не залишаючи жадного місця для спізнених. Директор опери в розмові з українськими представниками висловився, що він не пригадує, коли він бачив цей театр так переповненим. Ще б то! Якщо на звичайних виставах опери в ложах звичайно буває по дві - три - чотири особи, тепер у кожній ложі було по шість осіб.

В концерті взяли участь симфонічна оркестра національної радіостанції, хор Української Центральної Репрезентації та соліст - піяніст О. Дмитрів і співачки Т. Лихалай, В. Козулькина та А. Андреадіс. Диригентом хору й оркестри був А. Копитович, що зоркестрував також твори наших композиторів, написані для співу під супровід фортепіяно: солістки співали під супровід оркестри.

В програмі були: увертюра з опери „Тарас Бульба" М. Лисенка, переоркестрована Лятошинським; „Українська сюіта" А. Гнатишина, що складається з чотирьох частин: Думки, Аркан, Кружок і Коломийка та „Козачок" Л. Ревуцького - Лятошинського. Всю цю першу частину програми виконала оркестра.

В другій частині були: „Концертовий вальс" В. Косенка, що його виконав на фортепіяно, виявляючи бездоганну техніку п. О. Дмитрів; арія для сопрано з опери „Запорожець за Дунаєм" (Т. Лихолай); „Баркароля" М. Лисенка (дует Т. Лихолай і В. Козулькина); „Розвійтеся з вітром" Я. Степового на слова І. Франка та арія Одарки з опери „Купала" А. Вахнянина (А. Андреадіс, що проспівала позапрограмово на вимогу публіки також другу арію з „Запорожця за Дунаєм").

В третій частині програми були: інтермеццо і фінал III акту з опери „Т. Бульба" М. Лисенка (оркестра і чоловічий хор), „Молитва" та фінал „Запорожця за Дунаєм" С. Гулака - Артемовського (оркестра і хор із солістами — Д. Політіс, тенор, Рогова-Кульбицька, сопрано і В. Козулькина, меццо - сопрано). Закінчила концерт кантата М. Лисенка „Б'ють пороги" (оркестра і мішаний хор із солістами — Д. Політіс, тенор, В. Трохимів, баритон).

„Ля Насіон", найбільший (поруч із „Ля Пренса") щоденник Б. Айресу з приводу цього концерту написав в рецензії під заголовком „Прослухано композиції України":

„В театрі „Кольон", відступленому згідно з постановою Муніципальної Ради з ініціятиви Української Центральної Репрезентації, відбувся симфонічно-вокальний концерт, присвячений композиціям українського походження. Це дало нагоду оцінити, — в більшості випадків пізнати, привабливі і представницькі вияви мистецької творчости, побудовані переважно на *ясно* визначених елементах місцевого походження і трактовані з певною вправністю, а в деяких випадках і з визначною фантазією. Якість представлених творів, добре застосованих і характерних, спряла зацікавленню, що викликав цей концерт, що за його виконанням слідкувала і його оплескувала в вищій мірі численна пібліка". В дальшому тягу рецензії відзначено великі заслуги диригента А. Копитовича та успішні виступи не тільки хору й оркестри, але й солістів — „компетентних і ентузіястичних".

Дуже гарні рецензії вмістили й інші часописи, а між ними особливо „Глос Польскі", розентузіязмований, та жидівський сіоністичний.

Успіхові концерту сприяла й мистецька програмка з обгорткою Крюкова та дуже вдалим текстом в арґентинській мові д-ра Л. Макарухи-Іваницької. Рідко коли можна побачити в рецензіях ім'я автора тексту концертової програмки, проте цього роду варто його (а властиво — її) тут згадати, бо той текст відограв, без сумніву, значну ролю в поінформуванні чужинців, присутніх на концерті не тільки зі змістом творів та біографіями творців української музики, а і з історією самої української музики та з історією українських визвольних змагань. Все це, виложене, як засвідчували арґентинці, дуже гарною літературною мовою, — справляло належне враження.

А що подібна інформація була потрібна, засвідчує такий багатомовний випадок: „Ля Пренса", вищезгаданий великий щоденник, вмістивши напередодні концерту з належним підкресленням повідомлення про концерт „української музики", що мав відбутися в „Кольоні", зазначив у тексті того повідомлення, що ті твори української музики написали „русскі композитори". Можна собі уявити, яке обурення викликала ця безглузда фраза. До редакції посипалися протестні листи, і вона видрукувала — зараз же по концерті — листа п. д-ра Л. Макарухи-Іваницької, як референтки преси УЦР, в якому зазначено: „Дозволяю собі звернути увагу п. директора, що названі композитори не „русскі", а українці. Організатори цього концерту, що має на меті популяризацію української музики й співу, вибрали твори цих композиторів саме тому, що вони українці, а не русскі. Ми розуміємо, що для п. директора ці проблеми, через незначну досі поінформованість громадської опінії в цій справі з одного боку і через добре знану тактику руських привласнювати собі все, що має якусь вартість, можуть видатися заплутані. Не бажаючи більше Вас турбувати, домволяємо все ж Вам пояснити, що Україна та її населення нараховують 45 мільйонів осіб, уярмлених тепер совєтською Росією". Редакція видрукувала листа без жадних змін і без коментарів.

Підводячи підсумки, треба признати, що концерт на вшанування сл. п. М. Лисенка в опері „Кольон" в Буенос Айресі був великим моральним успіхом всієї української колонії взагалі і Української Центральної Репрезентації зокрема. Директор опери, вітаючи її представників після концерту, підкреслив велику мистецьку вартість концерту, хоча, треба від себе признати, голоси не всіх солістів допасовували до розмірів велічезного театру. Концерт передано також через муніципальну радіовисильню, і ті, що його слухали, запевняли, що саме ті солісти, які видавалися невистачальними в театрі, вийшли дуже гарно в радіовій передачі.

С. О.

Тихон Білоус

В першу річницю смерти Мирона Луцького

10-го березня минув рік, як в Торонті, по короткій недузі помер сл. п. Мирон Луцький.

Перестало битися серце великого українського патріота і діяча на господарсько-політичнім полі в Західній Україні перед другою світовою війною. Спочив покійний в гостинній Канадійській землі, далеко від свого любого Янчина, де в родиннім гробівці спочивають члени його родини, де залишив найбільший свій скарб — зразково ведене, досить розлоге, своє сільське господарство.

Покійний десятки років незмінно займав становище голови філії С. Г. в Перемишлянах, та останньо був обраний на голову Кр. Т-ва С. Г. у Львові, заступником голови Львівської Рільничої Палати, членом дирекції новозбудованої цукроварні біля Тернополя.

Непідсилу перерахувати всі ті численні становища, від праці в котрих покійний ніколи не відмовлявся, бо він все спішив туди, де кликав його громадський обов'язок, та де були потрібні праця і порада.

Дбаючи про піднесення сільсько - господарської культури та добробуту нашого села, не жалів небіжчик для цього ні часу, ні труду, ні своїх матеріяльних засобів, входячи нераз за це в конфлікт з тодішньою польською адміністрацією.

Десь в 1935 чи 36 р. прийшла від старости в Перемишлянах заборона відбути згін (торговицю) свиней, що відбувався в Янчині стараннями покійного раз на два тижні на громадській площі. Там наші люди збували кооперативному союзові свині, по дуже вигідних цінах. Численно зібрані господарі, незадоволені забороною, почали лагодитись „нізчим" домів, але довідавшись про цю заборону М. Луцький, дозволив відбути згін на своєму розлогому подвір'ї, куди, на радість господарів, польська поліція ні приватні згінники не мали доступу.

В приміщеннях свого мастку зорганізував і провадив покійний середню сільсько-господарську школу, в якій вчилися учні з різних повітів. До диспозиції школи служило все господарство для практичного навчання. Покійний був не лише теоретичним мрійником, він був реальним будівничим - новатором у галузі ширення і поглиблення господарської освіти в народі. Спроваджуючи з заграниці та з інших мастків на своє господарство племінників високопродуктивних рас рогатої худоби і свиней, старався покійний якнайбільше розповсюднити розплодовий молодняк від них (часто безкоштовно) серед нашого селянства.

Дуже добре розумів, що зростаюча в той час, не лише господарська, але головно політична конкуренція на крайових і заграничних ринках, вимагала від нашої кооперації високоякісних продуктів. Ці продукти, високопроцентове молоко та бекони, міг доставити наш господар відповідно плекаючи в себе високовартісних тварин. Лише в цей спосіб можна було легко знайти відборця і консумента наших с.-господарських товарів, та втриматись на хитких і часто неприхильних нам, ринках. Дуже добре вив'язувалась з цього завдання, наша, добре розвинена кооперація на зах. землях. Знаменито виконувало свою відповідальну ролю крайове Т-во Сільський Господар на чолі з М. Луцьким, та з цілим штабом жертвенних робітників-ентузіястів — повітових агрономів, та інструкторів в терені.

Численні відвідувачі та екскурсії с.-г. молоді і старших господарів знаходили в мастку п-ва Луцьких завжди гостинність і цінні відомості, та вказівки до поправи та кращого провадження своїх господарств.

Вісті з Мюнхену

Вшанування Митрополита-Мученика в Мюнхені

Мюнхен, 14 квітня. — З ініціятиви УХР в Німеччині та при співпраці Екзархату Української Католицької Церкви, відбулися в Мюнхені в цьому тижні дві імпрези для вшанування Митрополита-Мученика Кир Йосифа Сліпого, що перебуває вже майже два десятки років на каторжному засланню в московській тюрмі народів. Першою імпрезою була пресова конференція, що відбулася в приміщенні Екзархату на Шенберґштрассе 9, в четвер 12 квітня; другою — святочна академія, що відбулася в Софієнзааль в суботу 14 квітня.

Конференція мала за завдання дати потрібні інформації про українського владику-мученика в німецькій і іншій чужій пресі. На конференції були заступлені всі мюнхенські часописи, пресові аґенції і радіостанції.

Співак В. Луців на німецьких пластинках

Мюнхен (вл). — Перед кількома днями прибув сюди з Лондону наш многонадійний і талановитий співак і бандурист В. Луців, щоб наспівати на пластинку фірми „Електроля" різні арії і пісні, в тому числі декілька українських. Перебування В. Луцева в Мюнхені було дуже коротке, бо він готується тепер до більшого турне по різних містах Англії. Вже в половині травня входить в силу підписаний ним з однією англійською фірмою контракт про виступи в мистецьких програмах на протязі 6 місяців.

Дещо про Ероса та інших божків

(Продовження зі стор. 2-ої)

трактування й передачі цієї сторінки людського життя. Цій специфіці корилися автори середньовічних інтермедій, хоч у ту добу нахил до вульґарного був зокрема сильний. Ця національна специфікація не дала П. Мирному стати українським Е. Золею. Передати Ерос мовою українського фолкльору вдалося чудово М. Коцюбинському, Г. Хоткевичеві та багатьом іншим, яких годі тут вичисляти. І коли вже український поет шукав божища, якому міг би звіритися із своїх палких терпінь, то це не був ані Ерос, ані Купідон, були свої божки, і поет писав „Ладі і Марені терновий огонь мій" (В. Пачовський).

Українському поетові, письменникові враховувати ці особливості обов'язково, якщо він хоче перебувати в духовому українському кліматі. А цей клімат, не зважаючи на відому большевицьку дійсність, несподівано незмінний і чистий ще й сьогодні. В контексті з сьогоднішніми оргіями в західній літературі, в ім'я свободи слова і чистого мистецтва, вірш київського модерніста Віталія Коротича з 1961-го року звучить як голос з потойбіччя у нашій затяжній дискусії, звучить як своєрідний маніфест справді чистого мистецтва:

„Я за мистецтво чисте,
А мистецтво чисте тоді,
Коли роблять його
І руками й думами чистими!"

І. Смолій

„Тризуб" програв вдруге у фіналі Сходу

У Великодню неділю, 29-го квітня ц.р. „Тризуб" програв з „Гунґарією" з Ню Йорку другі фінальні змагання Сходу, які рішали про участь нашої дружини у великому фіналі — остаточній грі за Чашу чемпіона цілих ЗДА на 1962 рік. Цим самим філядельфійський „Тризуб", який два роки держав звання чемпіона футболу ЗДА, потерпів невдачу в наполегливих стараннях повторити втретє свій гарний успіх у першенствах футболу країни. Відплатні змагання фіналу Сходу програв „Тризуб" з „Гунґарією" 1:2 після справді завзятої та доброї гри, та мимо значної переваги „Тризуба" над дружиною мадярів. В „Тризубі" не дописали стрілово змагуни лінії нападу, які прогайнували вісім добрих нагод стрілити ворота, чи прямо ввести м'яча до воріт противника, та лінії дефензиви, які дозволили мадярам здобути аж двоє воріт при наглядній перевазі своєї дружини. Ворота для „Тризуба" здобув Евген Кравець.

УСК НЮ ЙОРК здобув в суботу, 28-го квітня ц.р., на своєму грищі у Флашінґу, Ню Йорк, скромну перемогу над „Польськими Соколами" 1:0 в мистецьких змаганнях Інтер Ліґи. По цій виграній УСК опинився на другому місці показника „Великої Десятки" Німецько-Американської Футбольної Ліґи завдяки більшому числу відбутих гор від других суперників на вершку показника. УСК має всі вигляди здобути вкінці сезону третє місце „Великої Десятки".

Американська розвідка нарахувала 40 мільйонів комуністів у світі

Вашингтон. — Згідно із звітом Федерального Бюра Інвестиґацій, який передано американському Конґресові, в цілому світі є 40.000.000 членів комуністичних партій. — Найбільша Комуністична Партія є в Китаю, де нараховують 17.000.000 мільйонів членів. В СССР має бути 9.000.000 комуністів, а в китайсько-совєтському бльоці має бути 36.000.000 членів комуністичних партій. Найбільша Комуністична Партія поза комуністичним бльоком є в Індонезії, де партія нараховує — 1.750.000 членів, в Італії — 1.200,000 до 1.500.000. Не є подане число комуністів у ЗДА, але ФБІ нараховує їх на 10.000, На Кубі число комуністів виносить 27.000, але поза партією прихильників комуністів має бути коло — 100.000. У Франції число комуністів виносить — 250.000.

Демократи шукають кандидата на губернатора після відмови Ваґнера

Ню Йорк. — Нюйоркські демократи шукають кандидата проти республіканця губернатора Рокефеллера після того, як нюйоркський посадник Роберт Ваґнер рішуче відмовився кандидувати. Республіканці твердять все таки, що Ваґнер мусітиме кандидувати, як цього захоче президент Кеннеді. В політичних колах гадають, що про демократичну кандидатуру на нюйоркського губернатора тепер рішатимуть Президент і посадник Ваґнер. Демократи вже називають особи, з яких має бути вибраний їхній кандидат: президент Міської Ради в Ню Йорку Пол Р. Скрівейн, окружний прокуратор Френк О'Коннор, заст. посадника Кавана і колишній головний поштмайстер Джеймс А. Фарлі. Згадують і сина покійного президента Френкліна Д. Рузвелта молодшого. Ваґнер вже 1-го травня має конферувати у Вашинґтоні з президентом Кеннеді, де обговорюватимуть справу нюйоркської кандидатури.

Секретар скарбу остерігає проти інфляції

Ню Йорк. — Секретар скарбу Даґлес Діллон, промовляючи на прийнятті в Економічному Клюбі в готелі „Астор", заявив, що ЗДА мусять постійно дбати про те, щоб не збільшувалися ціни на товари і заробітні платні робітників, бо інакше може з'явитися інфляція валюти, яка „може вдарити кожної хвилини". Діллон хвалив економічні успіхи тих европейських держав, що належать до Европейського Спільного Ринку, але одночасно твердив, що цей успіх за океаном є „викликом для ЗДА", які мусять конкурувати з Европою, і не сміють довести до того, щоб американські товари були дорожчі від европейських. Американський промисл, це значить і працедавці і затруднені в промислових підприємствах, мусять самі дбати про те, щоб не було перегонів між цінами на товари і заробітними платнями, бо інакше уряд мусів би інтервенювати, а таке вмішування уряду не завжди є корисне і бажане в цій країні, де є вільна економіка і приватна конкуренція встановляє висоту цін на товари. „Ми маємо засоби самі розв'язувати економічні проблеми, і ми мусимо мудро з цих засобів користати." Головною річчю в нашій економіці є те, казав Діллон, щоб ми знайшли гроші на нові інвестиції в промисл, бо від цього залежить ріст нашої економіки.

● На британських островах Фаннінґа на Тихому океані, за 160 миль від Різдвяних островів, де в минулий четвер детоновано американську атомову бомбу, видно було на небі широке світло від того вибуху. Земля стряслась на тих островах в 15 хвилин після детонування бомби у віддалі 160-х миль.

Посмертні згадки

Михайло ПАЛАЖІЙ — довголітній член Т-ва „Запорозька Січ" ім. Б. Хмельницького, Відд. 245 УНСоюзу у Трентоні, Н. Дж., упокоївся в Бозі дня 23-го березня 1962 року, на 69-му році життя. Покійний народився в селі Стрілки, пов. Бібрка. Був організатором Української Прав. Церкви св. Тройці в Трентоні і до кінця свого життя був при ній дяком і дириґентом. Був прикладним громадянином і союзовцем, бо вся його родина належить до УНСоюзу. Покійний полишив у смутку дружину Розалію, 4 синів: Олексу, Івана, Андрія і Володимира, 2 доньки: зам. Анну і Розалію та 2 внуків. Похорон відбувся на місцевому українському цвинтарі св. Тройці в Трентоні Н. Дж. — Вічна Йому Пам'ять!

М. Мартинейко, рек. секр.

Стефан МАТВІЙ — довголітній член Б-ва Сон. Св. Духа, Відд. 295 УНСоюзу в Акрон, Огайо, народж. 1892 р. в Галичині, помер 5-го квітня 1962 року. Покійний був тихої вдачі. Полишив у смутку дружину Марію, синів: Матея, Стефана і Михаїла та 5 внуків. Похорон відбувся 9-го квітня ц. р., з пох заведення до церкви Св. Духа, а опісля на цвинтар Св. Хреста в Акрон, Огайо. — В. Н. П.!

В. Пулк, секр.

Тарзан, ч. 4830. Джансон — живе!

Знахар упав на взнак від Тарзанового копнення, розтягнувшися на землі. Його накриття голови злетіло...

І неймовірний паралізуючий шок опанував всіх...

Це не був тубілець, тільки біла людина... Джансон... нібито мертвий ловець!